

Tomelilla
kommun

glädan

POPULÄRT

**Många trivs på
Familjecentralen**

PLANER

Tyck till om Tomelilla
kommuns framtid

ANHÖRIGSTÖDJARE
MARIA JANSSON:

**"Vi kan
inte ändra på
någon annan"**

Innehåll i Gladan #1 2023

// Det är svårt att tänka sig Tomelilla utan de många byalagen”

Jag hoppas att du med mig slås över bredden vad gäller artiklars och notisers innehåll i årets första Gladan. Det är precis som kommunens verksamhet. Mångfalden gör förvaltningen inspirerande att arbeta i, det kan jag försäkra. Men kommunen är ju i högsta grad också politik. För några Gladannummer sedan, uppmanade jag röstberättigade läsare att nyttja sin röst i valet som då låg för dörren. Nu vet vi hur det gick och en ny mandatperiod har inletts. Många medborgare väljer att engagera sig partipolitiskt och medverkar till kommunens drift och utveckling i olika politiska organ.

Det finns såklart andra sätt att påverka och bidra. Det är svårt att tänka sig Tomelilla utan de många byalagen och föreningarna som ideellt jobbar för att på olika sätt skapa aktiviteter, gemenskap och utveckling lokalt. Kommunen har sedan en tid fokuserat på att utöka antalet medborgardialoger. Ibland är vi på plats för att direkt kunna ha samtal, andra gånger kan du ge synpunkter digitalt. Kanske har du passat på att tycka till vid dessa tillfällen? Håll utkik i våra kommunikationskanaler för fler.

Vi har också påbörjat ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan. I den ska kommunen ange hur mark- och vattenområden bör användas, bevaras och utvecklas långsiktigt. Den är ett viktigt verktyg för planering, så dela gärna med dig av din åsikt i dialogkartan som du hittar på tomelilla.se. I kommunhuset och på biblioteken, kan du få hjälp med att fylla i kartan om du tycker att det är svårt på egen hand. Fram till och med september kommer dialogkartan att vara öppen för inlägg och synpunkter.

Britt-Marie Börjesson
kommundirektör

Gladan är information från Tomelilla kommun till alla invånare och företag i kommunen.

Gladan landar i brevlådan två gånger om året.

Produktion: Kommunikationsavdelningen, Tomelilla kommun.
Tryck: Åbergs Tryckeri AB.
På förstasidan: Maria Jansson, anhängigtöd.

Fortsätt läsa och titta: tomelilla.se

Instagram:
[@tomelillapaosterlen](https://www.instagram.com/tomelillapaosterlen)

LinkedIn:
[@tomelillakommun](https://www.linkedin.com/company/tomelillakommun)

Facebook:
[@tomelillapaosterlen](https://www.facebook.com/tomelillapaosterlen)

Facebook:
[@tomelillajobb](https://www.facebook.com/tomelillajobb)

Kontakta Tomelilla kommun: 0417-180 00, kommun@tomelilla.se

I april ägde filminspelningar rum på olika platser i Tomelilla, bland annat på torget som fyllts av statister i randiga tröjor och basstrar.

Konstprojekt på torget i Tomelilla

ÄVENTYR. Under sommaren kommer Tomelilla konsthall, Hasse & Tage-museet samt torget i Tomelilla att stå värdar för Peter Johanssons stora konstprojekt Peter Picasso.

Platsspecifika installationer och scenografier kommer att skapa en bakgrund för ett antal kortfilmer.

Spelades in i Tomelilla

2023 har det gått 50 år sedan Pablo Picasso dog. Det är också 45 år sedan filmen Picassos äventyr, i regi av Tage

Danielsson, hade premiär. Filmen spelades till stor del in i Tomelilla. I huvudrollerna ses bland andra Hans Alfredson, Gösta Ekman och Margaretha Krook.

Varit förebilder

När konstnären Peter Johansson inbjöds att ställa ut i Tomelilla konsthall år 2023 fick han plötsligt en vision – det skulle bli en utställning inspirerad av Picassos äventyr!

– Inte så att det går att konkurrera

med den fantastiska filmen som jag älskar och sett så många gånger, men Hasse & Tage har varit mina förebilder i både det konstnärliga och humanistiska genom hela mitt skapande liv, så min utställning Peter Picasso blir mer av en samtida konsthändelse, fritt efter Picassos äventyr. Den är en hyllning till filmen och alla inblandade, säger Peter Johansson.

Utställningen med Peter Johansson pågår 17 juni–27 augusti 2023.

Var med och påverka utvecklingen i kommunen

Ny översiktsplan för kommunen tas nu fram – var med och tyck till

UTVECKLING. Tomelilla kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan. Nu pågår ett dialogarbete där du kan vara med och påverka.

Den nya översiktsplanen ska ange grunden för utvecklingen av den fysiska miljön i hela Tomelilla kommun fram till år 2040.

– Det kan exempelvis handla om din boendemiljö, grönområden, tillgänglighet till och från ditt hem, service och utbud, gång- och cykelvägar och hur du trivs och upplever tryggheten i din ort, säger Monika Jingmond, projektledare.

Påverka i medborgardialog

Översiktsplanen är ett styrdokument som beskriver kommunens långsiktiga planering och ställningstaganden för användningen av mark- och vattenområden.

Du som bor i kommunen kan påverka hur kommunen ska utvecklas i en så kallad medborgardialog. Dialogen kommer att pågå hela våren och sommaren 2023 fram till och med september.

Vad tycker du är bra och vad kan bli

bättre? I vår digitala karta kan du lämna dina synpunkter. Du hittar den på tomelilla.se/oversiktsplan2040.

– Vi vill få in så många synpunkter som möjligt från dig som är kommuninvånare. Bidra med dina tankar genom att lämna synpunkter digitalt i vår dialogkarta när det passar dig, eller kom och träffa oss vid något av de tillfällen som vi har öppna dialoger. Vi kommer bland annat vara på Tomelilla marknad 20 juli, säger Monika Jingmond.

Få hjälp på kommunhuset

Behöver du hjälp med att lägga in synpunkter i kartan kan du besöka något av våra fyra bibliotek under bemannade öppettider, biblioteken finns i Smedstorp, Brösarp, Onslunda och Tomelilla. Du kan också komma till kommunhuset och fråga Tomelilla direkt så visar och hjälper de dig.

Du kan läsa mer på tomelilla.se/oversiktsplan2040

Tidplan

2023 – under våren och sommaren till och med september pågår dialogarbete. Vi kommer genomföra dialogträffar och samla in synpunkter och idéer via en dialogkarta. Parallellt pågår arbete med planeringsstrategi. Det är ett dokument där man övergripande kan läsa vad kommunen vill med den översiktliga planeringen, hur man ställer sig till den gällande översiktsplanen och vad man kan förvänta sig att det nya förslaget kommer att fokusera på.

2024 – Under samråd och senare granskning bjuder vi in allmänheten till att lämna synpunkter på förslaget och bidra med ytterligare kunskap.

2025 – Kommunfullmäktige beslutar om den nya översiktsplanen.

Glurplåda med häggmispel på plats

UTSMYCKNING. Har du sett glurplådan längs med trottoaren utanför Hasse & Tage-museet i centrala Tomelilla? Lådan har placerats där som en hyllning till Hasse och Tage och är en del av centrumutvecklingen.

Vad är då en glurplåda? Begreppet kommer från en klassisk Lindeman, nämligen fyrvaktare Malte Lindeman. I dialogen med Tage Danielsson, beskriver Hasse Alfredson sin höst- och vintersyssla på ön – tillverka glurplådor

till sommaren med hjälp av verktyg och plåt som flutit i land. ”Ihålig men fast i konturerna” ska glurplådan vara. På sommaren gör han hålen på plats ute på havet – ”glurp” är ljudet när vattnet kommer in.

Lådan utanför muséet är i cortenplåt och har en sittbänk i trä på sidan mot trottoaren. Den har sina hål och är också placerad lite snett som om den gungar på vattnet. Trädet i lådan är av sorten storblommig häggmispel.

Lådan utanför muséet är i cortenplåt och har en sittbänk i trä på sidan mot trottoaren.

Vinsten bidrar till en bra skjuts vidare i arbetet med Munkmodellen, menar Stefan Persson.

Stefan gjorde årets insats

VINNARE. Stefan Persson, verksamhetsutvecklare i Tomelilla kommun, har vunnit utmärkelsen Årets insats. Den delades ut på Framtidsgalan i Stockholm 29 maj.

I motiveringen kan man läsa: ”Vinnaren i kategorin Årets Insats har en modig och nytänkande inställning som har gett betydande resultat inom offentlig sektor. Dessa resultat har en effekt som inte bara förbättrar i den egna organisationen, utan som även sträcker sig bakom den egna sfären och har potential att skalas upp och uppmuntra andra.”

Själva galan följdes digitalt av Stefan Persson, som på distans fick se sin bild och motiveringen komma upp på storskärm.

– Det är klart att det är väldigt roligt att få utmärkelsen, men jag är inte riktigt van vid att hamna i centrum på detta sätt, säger han.

I kommunen arbetar han brett med hållbarhet, innovation och tillitsbaserad styrning, men utanför organisationen är det kanske införandet av hållbarhetsverktyget Munkmodellen som gett mest eko.

Betyder din utmärkelse något också för kommunens del?

– Ja, absolut. Dels tycker jag att den visar att vi är en innovativ och modig kommun, dels betyder det en bra skjuts vidare i arbetet med Munkmodellen, menar Stefan Persson.

I mars öppnade man dörrarna till Familjecentralen på Skolgatan 4 i Tomelilla. Elna Magnusson möter man bland annat på öppna förskolan här.

Familjecentralen snabbt populär

BARN. När Familjecentralen slog upp dörrarna i mars i år blev det snabbt en populär mötesplats. Här ryms barnavårdscentral, mödravårdscentral, öppen förskola och föräldrarådgivning.

– Det är jätteroligt att så många hittat hit och trivs, säger Elna Magnusson som man bland annat möter på öppna förskolan.

Till öppna förskolan kan man komma tillsammans med sitt eller sina barn och leka tillsammans med andra. Under öppna förskolans öppettider är man också välkommen in bara för en kopp kaffe, för att byta blöja eller låna toaletten.

Vid flera tillfällen under våren har Elna Magnusson bjudit in andra av

kommunens verksamheter som informerat och svarat på frågor.

– Vi har bland annat haft besök av stödpedagoger, skoladministratör, bibliotekarier och representanter från kulturskolan. Vår ambition är att vara en brygga till andra verksamheter.

Familjecentralen är ett samarbete mellan Tomelilla kommun, Capio och Region Skåne och finns på Skolgatan 4 i Tomelilla.

 @familjecentralen_tomelilla
Följ Familjecentralen på Instagram för aktuella öppettider.

Magnus Nilsson: "Positiv kultur i kommunen"

Hej Magnus Nilsson, ny HR-chef i Tomelilla kommun. Hur har dina första månader som HR-chef varit?

– De första månaderna har varit hur kul som helst! Som alltid när man byter jobb så är den första tiden en blandning av nyfikenhet, spänning och förväntan. Den första tiden har bestått av att bygga nätverk, lära känna nya kollegor, ta reda på vem som gör vad och få koll på processer.

Vad är på gång just nu inom HR?

– Vi utvecklar bland annat nytt material för arbetsplatsträffarna för att mötena ska vara så givande som möjligt för alla medarbetare. Vi jobbar även med LAS, löneöversyn och reglerna kring dygnsvila.

– Vi fokuserar också på att utveckla digitala processer. Till exempel jobbar vi med en ny digital introduktionsplattform för nyanställda.

Varför ska man jobba i Tomelilla kommun?

– Jag upplever att det finns en positiv arbetsmiljö och kultur i kommunen. Kommunens medarbetar- och ledarpolicy stämmer väl överens med mig.

– Du ska arbeta i Tomelilla om du vill göra det så bra som möjligt för dem vi är till för och säkerställa att de får ut så mycket som möjligt i förhållande till vad som stoppas in. Det är i första hand därför vi är här. Att få göra det i hjärtat av Österlen tillsammans med kompetenta och underbara kollegor är en förmån i sig och gör det kul att gå till jobbet.

Magnus Nilsson, HR-chef.

 Se alla lediga tjänster på tomelilla.se/ledigajobb

Bättre resultat i kommun-kompassen

RESULTAT. I sin andra Kommun-kompass när Tomelilla kommun ett bättre resultat inom alla mätta områden jämfört med medelvärdet bland de 19 andra kommuner som genomgått mätningen 2021–2022.

Hur väl kommunen fungerar

Kommunkompassen är en utvärdering som undersöker hur väl kommunen fungerar som demokrati- och välfärdsaktör, samhällsbyggare och arbetsgivare. Den genomförs av Sveriges kommuner och regioner.

Alla områden

2020 gjorde kommunen sin första Kommun-kompass och fick också då ett bra resultat. Två år senare, förbättras resultatet inom alla åtta områden som utvärderats och kommunen får 546 poäng. Några få kommuner har nått över 600 poäng under den tid Kommun-kompassen funnits. 800 är maximalt.

Smedstorpsbadet har totalrenoverats

BADA. Smedstorpsbadet har totalrenoverats inför säsongsöppningen 10 juni. Kom och titta på allt som hänt! Bland annat har både den stora och lilla bassängen fått nytt underlag.

Barnbassängen har också fått en ny attraktion i form av ett stort vattenräd där hinkar fylls med vatten som sedan släpps ut. Solskydd som skyddar mot UV-strålning har satts upp och utemiljön har fått en uppfräschning. Även entrén är ny med nytt grindsystem och runt området finns en ny inhägnad.

En helt ny reningsanläggning har installerats som på ett mer effektivt sätt tar hand om klor och rening av vattnet. Den befintliga byggnaden med omklädningsrum, dusch och kiosk var

Bilden är tagen tidigare i våras.

i dåligt skick och har rivits. I stället finns nu nya byggnader i modulform som även rymmer en offentlig toalett

och förrådsytor. Hela anläggningen blir nu tillgänglighetsanpassad vilket den inte var fullt ut tidigare.

”Jag ställer frågorna, svaren har man ofta själv”

Anhörigstödjare **Maria Jansson** träffar många som på olika sätt stödjer en anhörig, men mörkertalet är stort.

Tomelilla kommuns anhörigstödjare, Maria Jansson, pratar snabbt och livligt, men nu gör hon en paus. För det hon säger är både så enkelt och så svårt.

– Vi måste fokusera på det vi kan påverka – oss själva. Vi kan inte ändra på någon annan hur gärna vi än vill.

Hon går in i varje möte med en anhörig med budskapet att hon inte vill att båda i hemmet, eller i värsta fall hela familjen, ska bli sjuka.

– Och för att det inte ska hända måste man som anhörig ta hand om sig själv också, inte bara den sjuka.

– Vi räknar med att minst en av fem är anhöriga och på ett eller annat sätt vårdar en anhörig. Men långt ifrån alla ser sig som anhörig, och kanske är ordet anhörig också problematiskt, menar hon.

– ”Jag är ju mamma, jag är inte anhörig”, ”jag vårdar väl inte, det är bara det att jag är vaken hela nätterna och försöker lindra hans ångest” eller ”det är inte så farligt, jag har vant mig” är argument hon många gånger mött.

Bodde i Stockholm

Maria Jansson kom till Tomelilla från Stockholm med sin familj som 12-åring och har stannat kvar. Ibland åker hon tillbaka, gärna för att se en fotbolls-

match, men det har sedan länge stått klart att hon föredrar landet före storstaden.

– Det är här jag trivs. När jag är i Stockholm längtar jag alltid hem till gården utanför Tomelilla. Min äldsta son däremot älskar Stockholm och jag har min syster och mamma i Helsingborg. Det är olika hur man vill ha det, konstaterar hon.

Först fokus på äldre

I kommunen har hon arbetat sedan 1996 och sedan 2005 som anhörigstödjare. Ett val hon menar ligger nära den hon är som person. Hon vill alltid se människan och hjälpa på det sätt hon kan.

– Då, i början, låg allt fokus på anhöriga till äldre. Jag var ett stöd för den anhörige så att den äldre skulle kunna bo kvar hemma.

– Det är fortfarande en del av verksamheten men den har breddats väldigt mycket. I dag jobbar jag med alla som på något sätt vårdar en anhörig som är över 18 år.

Det kan handla om demens, olika NPF-diagnoser (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) eller olika typer av missbruk.

Henne jobb handlar också om att göra hela kommunens verksamhet anhörig-

vänlig och även om man kommit långt, finns det också ett extra behov hos många.

– Ibland söker man sig själv till mig, ibland har man tagit kontakt via vårdcentralen eller socialtjänsten. Jag har tystnadsplikt och dokumenterar inte, det är bara vi och personligt ombud som jobbar så.

När de spelreglerna ligger på bordet är det många som öppnar sig direkt i samtal med Maria Jansson.

– Det finns ett oerhört stort behov av att berätta sin historia utan att någon tycker något. Egentligen är jag bara en medmänniska som lyssnar. Jag ställer frågorna, svaren har man ofta själv. Men jag kan se situationen utifrån och ofta är den bilden en ögonöppnare för den anhörige.

FAKTA Anhöriggrupper

Tomelilla kommun samarbetar med Ystad kommun, Sjöbo kommun och Simrishamns kommun och erbjuder anhöriggrupper med olika fokus. Det finns bland annat grupper med fokus på demens, olika NPF-diagnoser, olika typer av missbruk, Parkinson med mera.

”När inträffar **egentligen döden**? Kanske är det den dagen jag inte är samma människa längre?”

Maria Jansson

En central del i den anhöriges situation är att hitta möjlighet till återhämtning. Tillsammans med Ystad, Simrishamns och Sjöbo kommuner anordnas olika återhämtande aktiviteter regelbundet. För en tid sedan samlades man i skogen i Ystad för att uppleva skogsbad.

– Ett sådant event kan också vara en väg in. Man kanske går dit och tänker att man inte är anhörig men på plats inser man att ”det är jag ju visst!”

Maria Jansson finns också på plats ute i samhället, på exempelvis Tomelilla marknad, på pensionärsträffar och föräldramöten.

”Tills döden skiljer oss åt”

Hon menar att vi pratar mycket mer om olika sjukdomar i samhället i dag och att det är bra. Vi blir också generellt bättre på att ta hand om oss själva. Samtidigt finns en stark kultur av att vi ska ta hand om varandra.

– Vi lovar varandra ”tills döden skiljer oss åt”, men när inträffar egentligen döden? Kanske är det den dagen jag inte är samma människa längre? Det är mycket skuld och skam kopplat till att exempelvis ordna med ett boende för sin partner eller till och med ett barn.

Maria Jansson menar också att vårt

samhälle mycket bygger på att den som är långt nere tyvärr måste falla hela vägen ner eftersom sambestämmandet väger så tungt, framför allt när handlar olika typer av missbruk.

– Det måste finnas en sjukdomsinsikt innan vi som anhöriga kan påverka. Och för att det ska inträffa måste man ofta nå botten, konstaterar hon.

Hitta strategier

Maria Jansson kan träffa anhöriga i deras hem, på en neutral plats eller ibland för en promenad.

– Jag ställer frågor och tillsammans hittar vi direkta och indirekta insatser. För den anhörige kan det handla om att bli lotsad till en anhöriggrupp eller att vi fortsätter att ha samtal. Men jag kan också hjälpa dem vidare så att det kan bli verklighet med till exempel växelvård, avlösning eller andra insatser för den som är sjuk.

– Mycket handlar om att hitta strategier. Hur kan man som anhörig säga nej utan att det åter upp en? Hur gör man för att välja en kort skogs promenad för sin egen skull före att fortsätta ta hand om någon? Jag säger det igen, vi vill inte ha två sjuka. Och det är vad som händer om man inte får återhämtning.

FAKTA Maria Janssons tips för att vara en bra medmänniska:

Våga fråga. Fråga någon hur det är, även om du vet att hen är i en svår situation.

Våga lyssna. Våga lyssna på svaret. Du behöver inte lösa något, lyssna bara. Ställer du frågan och inte lyssnar på svaret gör du större skada än att inte fråga alls.

Maria Jansson brinner för sitt jobb men hon är också noga med att släppa jobbet när hon kommer hem. Där väntar familjen och djuren på gården. Några minuter bort finns hennes allra första barnbarn.

– Det är med familjen jag får min återhämtning. Och att lyssna på hästarna som tuggar i stallen är magiskt, konstaterar hon.

Hon har lärt sig att hon måste släppa jobbet, inte minst för att kunna hjälpa fler.

– När jag går in i ett nytt samtal kan jag inte ha något annat med mig in. Men det är klart att det genom åren har varit tillfällen då det inte har gått, ibland är det så speciella omständigheter och jag är bara människa.

Nyligen uppmärksammades Maria

Nyligen uppmärksammades Maria Jansson som Årets brobyggare när Tomelilla kommun delade ut medarbetarutmärkelser.

Jansson som Årets brobyggare när Tomelilla kommun delade ut medarbetarutmärkelser.

– Jag blev jätteglad! Jag får regelbundet återkoppling från anhöriga och jag vet att jag gör skillnad, det är väldigt fint. Men att även få uppskattningen

från arbetsgivaren betyder mycket.

Med utmärkelserna kom pengar för kompetensutveckling och Maria Jansson vet precis vad hon vill göra.

– Jag ska utbilda mig inom retorik för att vårt viktiga budskap ska kunna nå fram ännu bättre och till fler.

FAKTA Event

Anhörigsamordnarna i de fyra kommunerna anordnar också olika event med fokus på återhämtning. Håll utkik på tomelilla.se och på Facebook för aktuell information.

HITTA HIT!

Du når stadsparken lättast från Villagatan längs parkens västra sida eller Rosencrantzgatan längs östra. Norra entrén når du från Byavägen via gångbanan mellan Byagården och Byavångshemmet.

Upptäck Stadsparkens många arter

GRÖNT. Stadsparken har länge varit en uppskattad oas i Tomelilla tätort. Här kan du koppla av, umgås och njuta av naturen. Du som har besökt stadsparken i Tomelilla har kanske lagt märke till en del nyheter, till exempel den nya scenen med motiv designat av ungdomsrådet.

Vid norra entrén har två granitpelare satts upp – ett nygammalt tillskott med historisk anknytning till platsen. Kanske har du undrat varför det står Sälshögs plantskola på dem? Stenpelarna stod en gång vid infarten till Sälshögs plantskola som drevs av trädgårdsmästaren

PA Nilsson – en framstående rosodlare som levererade till svenska kungahuset. PA Nilsson var den som på 1920-talet fick uppdraget att anlägga stadsparken efter Gunnar Isbergs ritning.

Viktiga platser markerade

När parken officiellt stod klar råder det delad mening om, men ett 100-årsjubileum ligger inte långt borta i tiden.

En nyhet i år blir även en orienteringskarta som kommer stå innanför parkens entré vid Rosencrantzgatan. På kartan finns viktiga platser markerade såsom

lekplatserna, scenen och dammen. Men framför allt är parkens många träd- och växtarter gestaltade och kort beskrivna, vilket gör det lättare för dig som besökare att utforska och uppleva parkens mångfald.

Rödblommig hästkastanj

Under våren och sommaren är det många träd som slår ut i blom, bland annat rödblommig hästkastanj och ligustersyren. Har du tur kan du i juni skymta tulpanträdens gulgröna blommor i högt upp i trädskronorna.

Fullspäckad sommar för lovlediga

Utomhusbio, boxning och graffiti!

UNGA. Startskottet för sommarlovsaktiviteterna går av den 20 juni klockan 14 i stadsparken i Tomelilla. Invi-ningen inleds med ett framträdande av Skånes dansteater. Därefter fortsätter dagen med korvgrillning, ansiktsmålning, dansstopp, godisregn, fysgympa, tipsrunda, frisbeegolf och mycket annat. Dagen avslutas runt klockan 17.

För alla lässugna kommer Tomelilla bibliotek även i år att anordna sommarboken för alla mellan 0–18 år. Läs fem böcker i sommar och fyll i bibliotekets folder så får du en bok som pris. För barn 9–12 år anordnas även fyra bokträffar med temat hjältar och väsen.

Under sommarens gång bjuder man även in till dressincyckling, boxningsskola, brännbollsturnering, graffiti-målning, paddel med grillkväll och mycket mer.

Unga i arbetsgruppen

Under våren har representanter från kommunens verksamheter jobbat flitigt med att få ihop ett spännande sommarlovsprogram. Arbetsgruppen har tagit hjälp av ungdomsambassadörer från kommunens olika ungdomsdemokratiska grupper för att få ihop ett brett utbud aktiviteter som barn och ungdomar önskar ta del av.

– Vi vill att sommarlovet som ska erbjuda barn och unga aktiviteter under hela sommaren. 2022 hade vi Skånes längsta sommarlovsprogram där vi

Under våren har representanter från kommunens verksamheter jobbat flitigt med att få ihop ett spännande sommarlovsprogram.

lyckades täcka flest antal dagar under lovet med aktiviteter över flest veckor, säger Robin Reimer, fältassistent.

Ungdomarna som har deltagit i arbetsgruppen ser fram emot aktiviteterna som de har varit med och planerat.

– Jag ser speciellt fram emot brännbollsturneringen där vi ungdomar och barn ska möta föräldrar och vuxna, berättar Felicia Andersson, ungdomsambassadör.

Utvecklas ständigt

Sommarlovsprogrammet utvecklas ständigt. Sedan förra året har medarbetare inom funktionsnedsättning engagerat

sig i arbetet för att tillgänglighetsanpassa aktiviteterna.

– Alla barn och ungdomar förtjänar ett bra sommarlov. Det är just det målet vi har varje år, säger Robin Reimer.

Se hela programmet på tomelilla.se/sommarlov

Hitta alla lediga bostadstomter på tomelilla.se

BYGGA. Planerar du att bygga nytt? Kommunen har ett flertal bostadstomter ute till försäljning, både i centrala Tomelilla och i byarna på landsbygden.

På tomelilla.se hittar du dem alla listade med diverse fakta om varje tomt. Där finns också en e-tjänst där du kan

anmäla vilken av dessa tomter du är intresserad av att köpa.

Kommunen har även skapat en ny e-tjänst för den kommunala tomtkön. Här kan du ställa dig i kö för att få möjlighet att köpa tomter i bostadsområden som är på gång.

– Just nu håller vi på att tillskapa ett antal nya tomter för bostadsbyggande i centrala Tomelilla. Området ligger mellan Jakobsgatan och Ystadsvägen och kommer att resultera i omkring 17 tomter, säger Henrik Lundblad, exploaterings- och näringslivschef.

Inspirerande kväll i Skåne-Tranås

del av något större

Träff i Skåne-Tranås för alla med intresse för by- och landsbygdsutveckling.

NÄRINGS LIV. Hur får man en by att blomstra och sjuda av gott liv? Kanske genom att ta tillvara det som kan vara den största styrkan i en by – gemenskap och vilja att utveckla sin plats.

I Röstånga var bybornas gemensamma inköp av andelsfrysen och förvandlingen av densamma till Sveriges minsta konsthall, startskottet för en fantastisk utveckling. I mitten av maj besökte initiativtagaren till Röstånga Tillsammans, Nils Phillips, Skåne-Tranås för att berätta om hur allt gick till. Ett föreningsdrivet bolag och ett antal fastighetsinköp senare, är Röstånga en by där skolan är full av barn och verksamheter bär sig och utvecklas.

Del i ett projekt

Tomelilla och Sjöbo kommun hade bjudit in till träffen som riktade sig till alla med ett intresse för by- och landsbygdsutveckling. För Tomelillas del, var arrangemanget en del av det större centrumutvecklingsprojekt som under två år ska bidra till aktivitet i såväl Tomelilla centrum som i byarna. Satsningen har blivit möjlig tack vare beviljade medel från Leader Sydöstra Skåne.

– Vi blev nyligen beviljade 1,2 miljoner kronor för att jobba med aktiviteter och samverkansformer under projektåret, men också för att ta fram mer långsiktiga arbetssätt, berättar Matilda Andersson, näringslivsamordnare i Tomelilla kommun och tillika projektledare.

Även om huvuddelen ska riktas mot aktiviteter i Tomelilla centrum, är en del vikt åt landsbygden och byarna.

– Det kommer att bli fler kreativa möten framöver som ska inspirera,

Evald Faxheden, Smedstorps byalag och Inga-Lena Wernersson, Brösarps byagille, passade på att lyssna till Nils Phillips och hade många tankar efteråt.

träffen i Skåne-Tranås är ett exempel på detta, säger Matilda Andersson.

Elva byalag var representerade, varav åtta från Tomelilla kommun.

”Gå från handling till ord”

Evald Faxheden, Smedstorps byalag och Inga-Lena Wernersson, Brösarps byagille, passade på att lyssna till Nils Phillips och hade många tankar efteråt.

– Jag tar med mig det Nils Phillips sa om att vända på ”går från ord till handling” till ”gå från handling till ord” säger Inga-Lena Wernersson. Att handling är det första man gör i stället för att bara prata om saker.

Nils Phillips berättade om den bolagsform som gjort att Röstånga Tillsammans kunnat samla byn runt gemensamt ägda fastigheter.

– Jag fastnade särskilt för bolagsbildandet som ett sätt att skapa pengar för byutveckling, säger Evald Faxheden.

Också verktyg för att kunna kartlägga vilken ekonomi som finns i en by och vilka medel som stannar i byn och vilka som inte gör det, tyckte Evald Faxheden skulle vara intressant att utforska mer.

– Och kanske ska vi i Brösarp fundera över att byta namn från arbetsgrupp till utvecklingsgrupp precis som i Röstånga, menar Inga-Lena Wernersson.

”Utveckla” handlar det ju faktiskt om och ordet i sig skapar mer kreativ energi och lust än ”arbete”.

– Det är roligt att se att så många är intresserade av att få inspiration till lokal utveckling samt dela sina tankar med andra, säger Matilda Andersson.

”Det kommer att bli fler kreativa möten framöver.”

Matilda Andersson

Ska ta fram metod

Tillsammans med projektpartnern Företagarföreningen, har Tomelilla kommun blivit beviljad drygt 1,2 miljoner kronor i EU-medel via LEADER Sydöstra Skåne. Projektet varar under 2023 och nästan hela 2024.

Syftet är att ta fram och implementera en metod över hur en mindre kommun långsiktigt kan arbeta med en aktivering av en by eller en tätorts centrum. Lokala fastighetsägare, andra företag, föreningar och intresserade invånare är viktiga samarbetspartners.

Detta ska ske:

- minst två större aktiviteter per år i Tomelilla centrum
- minst åtta mindre aktiviteter per år i Tomelilla centrum
- minst fyra mindre aktiviteter i byarna i Tomelilla kommun
- minst sex workshops med föreningar kring aktivering av Tomelilla centrum och byarna

Henrik Lundblad, exploaterings- och näringslivschef.

Nytt liv i råd om näringsliv

MÖTESPLATS. Näringslivsrådet har varit vilande men är nu i gång igen. Det är en mötesplats där kommunen och näringslivet träffas och genom dialog förbättrar och utvecklar kommunens näringslivsarbete.

I rådet, som mötes fyra gånger per år, deltar företag samt representanter från Företagarna Tomelilla och LRF Tomelilla tillsammans med kommunstyrelsens arbetsutskott, kommundirektör och näringslivsansvariga tjänstepersoner. Företagen som deltar sitter med i två år och byts sedan ut. I nuläget består företagens representanter av Danone, Knut Edstrands Byggnads, Tosselilla och Tomelilla Bilcenter.

– Vi är mycket glada för näringslivets engagemang med att hjälpa oss att utveckla Tomelilla kommun. Och det känns jättekul att vara i gång igen, säger Henrik Lundblad, exploaterings- och näringslivschef.

Vill du som företagare engagera dig är du välkommen att mejla naringsliv@tomelilla.se.

Du har väl inte missat vår Facebooksida som är till för dig som företagare? Du hittar den på [facebook.com/naringslivtomelilla](https://www.facebook.com/naringslivtomelilla). Alla frukostar och andra nätverksträffar som anordnas hittar du även på vår [tomelilla.se](https://www.tomelilla.se).

Skolträdgården redo för eleverna

UTOMHUS. Under våren invigdes den nyanlagda skolträdgården på Brösarps skola. Satsningen gör skolan unik bland kommunala grundskolor i landet.

Skolträdgården stoltserar bland annat med ett stort växthus, uteklassrum, grillplats samt utomhuskök. Odlingslådor finns utplacerade på flera ställen i trädgården.

Rektor Ann-Kristin Montån förklarar med stor entusiasm om arbetet med den nya skolträdgården.

– Alla inblandade är positiva och återkopplingen från föräldrar och Brösarps byagille har varit fantastisk, berättar Ann-Kristin Montån.

Eleverna har väntat otåligt på att få komma ut i trädgården. Eleverna i klass 2 som har sin första lektion i utomhusklassrummet tycker att det är en mysig plats som skolan har fått. Många elever samlas vid skolträdgården även på rasterna.

Syftet med skolträdgården är att eleverna ska få möjligheter att stärka sina kunskaper genom upplevelsebaserat lärande.

– Där träffar man lite andra från skolan. Inte bara samma som på fotbollsplanen, säger Aron Rimfors.

Pedagogik i utomhusmiljö

Syftet med skolträdgården är att eleverna ska få möjligheter att stärka sina kunskaper genom upplevelsebaserat lärande. Elever och lärare får möjlighet att utforska och diskutera tillsammans för att få en ökad förståelse för de ordinarie ämnena.

Sedan en tid tillbaka arbetar odlingspedagogen Jenny Malmsjö på skolan och hon fungerar som ett stöd för både lärare och elever. Till hennes uppgifter hör att inspirera och ta fram exempel på hur skolträdgården kan integreras med den vanliga läroplanen.

– Det kan handla att man inom matematiken räknar på företeelser i trädgården eller i engelskan övar ordkunskap inom växter, djur, insekter och redskap, förklarar Jenny Malmsjö.

Jenny Malmsjö har en bakgrund som pedagog men kände att hon ville prova något nytt. Hon började studera växtodling på Uddetorp naturbruksskola, ett ämne som hon är mycket intresserad av. Efter att ha jobbat inom läraryrket på olika skolor är hon nu tillbaka på Brösarps skola där hon själv en gång var elev.

– Möjligheten att få jobba som odlingspedagog växer inte på träd. Att få kombinera läraryrket med växtodling är fantastiskt, menar Jenny Malmsjö.

Eleverna har väntat otåligt på att få komma ut i trädgården.

Lars Axelsson tillsammans med Ann-Kristin Montån.

Lars Axelsson från samhällsbyggnad i Tomelilla kommun är projektledare för anläggningen av skolträdgården. I arbetet har man lagt tyngd på återbruk.

– Stensättningen har tidigare legat vid kommunhuset i Tomelilla och diskbänken till uteköket kommer från köket i särskilda boendet Norrevång, berättar han.

Stor kreativitet

Kreativiteten i återbruket har varit stor. Två stora sandfiltertankar som tidigare

användes på Välabadet samlar upp vatten från stuprännor på skolan och regnvattnet kan på så sätt användas för bevattning i växthuset. Som redskaps-skjul återanvänder man ett skjul som tidigare var parkering för rullatorer.

Se fler bilder från skolträdgården på tomelilla.se

Hållbara och effektiva lösningar

TEKNIK. När det är dags att renovera kommunens fastigheter är ofta projektledare Lars Axelsson inblandad. Han berättar att deras jobb inte alltid syns och att de ständigt letar efter ny teknik som ger miljövänliga och effektiva lösningar när något ska bytas.

Ett exempel är taken som nyligen bytts ut på Onslunda sporthall och kommunens fastigheter längs Gladanleden.

– Tidigare var det traditionella tak men när det var dags att byta valde vi ett tak som renar luften från föroreningar. Tätskiktet i det nya taket är belagt med titandioxid som tillsammans med solens UV-strålning omvandlar kväveoxidpartiklar och därmed renar luften. 1 000 kvadratmeter tak neutraliserar motsvarande 17 500 mils bilkörning med en

“Vi räknar med att det kommer att bli ett överskott på energi.”

Lars Axelsson

vanlig äldre bil. Den takyta vi har lagt renar motsvarande ungefär 60 000 mils bilkörning. Så man kan säga att vi ger tillbaka till miljön, säger Lars Axelsson.

På det särskilda boendet Norrevång i Skåne-Tranås har det också hänt en hel del senaste året.

Tillagningsköket var gammalt och i behov av renovering och även rör och ledningar fick bytas. Utrustningen i köket är nu toppmodern, men det som Lars Axelsson tycker är mest spännande är det nya reningssystemet för kökets fläktar. Tidigare användes UV-rengöring som nu ersatts med ett biologiskt fettreduceringssystem. Fettet bryts ner av gynnsamma mikroorganismer direkt där det ansamlas. Det är också ofarligt för människor, djur och natur och har lägre underhållskostnader.

Uppkopplat dygnet runt

Det nya köket är uppkopplat dygnet runt och kan styras centralt av fastighetsavdelningen.

– Om exempelvis frysrummet skulle sluta fungera får vi och övriga verksamheter på Norrevång ett larm. Samma sak om något skulle gå sönder och behöver åtgärd från oss. Vi kan också styra värme och fuktighet utan att vara på plats, säger Lars Axelsson.

Solceller har monterats på taket på Norrevång vilket sparar energi och pengar. Solcellerna producerar energi för driften av köket, belysning, fläktar och ventilationsaggregat.

– Vi räknar med att det kommer bli ett överskott på energi som vi kan sälja. På Västervångens förskola har solceller installerats sedan tidigare och där produceras nu mer än vi förbrukar och överskottet säljs, säger Lars Axelsson.

Testar AI-teknik

Fläktaggregat har bytts ut och körs med värmepumpsteknik så att temperaturen kan styras och luftkvaliteten kontrolleras löpande. På högsommaren när det kan bli hög luftfuktighet torkas luften så att de boende har en bra inomhusmiljö året runt.

Just nu testas artificiell intelligens (AI-teknik) som kan samla in data och genom erfarenhet lättare styra inomhusklimatet automatiskt.

**Vi har plats
för dig
hos oss.**

tomelilla.se/ledigajobb

BOLLERUP

Måndag 17.26